

Leerlingen AOC Friesland de heil op Normen en waarden beginnen bij jezelf

De leerlingen van de diverse mbo-afdelingen van AOC Friesland kennen elkaar nauwelijks. Ze typeren elkaar goedmoedig als paardenmutsen, lompe boeren en knuffelaars. Tijdens een conferentie over ethiek, normen en waarden vielen de vooroordelen weg en leerden de vijftien deelnemers zichzelf en elkaar beter kennen. Een nieuwe leerlingenraad vormt het blijvend tastbare resultaat.

Ze kenden elkaar hooguit van gezicht, maar gingen toch met elkaar op pad. Het was geen vrijblijvend uitstapje, maar een tweedaagse conferentie over normen, waarden en ethiek. Vijftien mbo-leerlingen van verschillende afdelingen van AOC Friesland uit Leeuwarden namen op vrijwillige basis kort voor de kerstvakantie deel aan deze sessie. De conferentie vormde de afsluiting van een VIA-project over maatschappelijk verantwoord en duurzaam ondernemen. De afgelopen vier jaar integreerde AOC Friesland dit onderwerp in samenwerking met AOC Oost in de lesstof. De organisatie van een symposium maakte eveneens deel uit van dit project. Ook informeerden uit leerlingen bestaande adviesgroepen stagebieders over dit onderwerp. Antje, Robin, Suzanne en Regina uit het derde en vierde leerjaar namen deel aan de conferentie. Ze hadden er zin in hoewel ze nauwelijks wisten wat

hen te wachten stond. Robin: "We stonden er blanco tegenover, gewoon even lekker een paar daagjes er tussenuit." Een groter inzicht in de achtergronden van verantwoord en duurzaam ondernemen vormden de doelstellingen. Vier gastsprekers gevolgd door een discussie over ethiek, waarden en normen op school, thuis en in het bedrijfsleven bepaalden het programma. De leerlingen kregen als opdracht mee de resultaten vast te leggen op posters, stickers en buttons en deze op een docentenbijeenkomst van hun AOC Friesland te presenteren. De oprichting van een leerlingenraad stond eveneens op de agenda.

Keuzes

De gastsprekers hadden één ding gemeen: een principiële keuze viel nadelig uit voor hun portemonnee, maar verrijkte hun persoonlijk leven. Zo gaf de voorzitter van de World Society for the Protection of Animals (WSPA) haar baan als neuropsycholoog op. Een dierenarts verloor een goede klant omdat hij weigerde te tekenen voor handelingen die hij niet kon controleren. De directeur van een communicatiebureau derft veel inkomsten, omdat hij nu hoofdzakelijk voor non-profitorganisaties werkt. Een ziekte zette een ondernemer in de pluimveesector aan het denken. Hij besloot zich meer voor andere mensen in te zetten en stichtte een bedrijf in Ethiopië. Als werkgever bekomert hij zich daarbij ook om het geestelijk leven van zijn medewerkers. Zijn personeel mag voorafgaand aan het werk op vrijwillige basis een kerkdienst bezoeken. De resultaten van de discussies over de keuzes van de sprekers legden de leerlingen vast op posters, stickers en buttons. Termen als acceptatie, eerlijkheid, respect, liefde, zelfkennis en vooruitgang kenmerkten hun eindproducten.

De stichting van de leerlingenraad vormde een ander tastbaar resultaat. Robin vertelt dat een eerdere poging strandde, maar verwacht nu door de andere aanpak een beter resultaat. Onvoldoende gemotiveerde klassenvertegenwoordigers haakten na enkele vergadering al af. Nu nemen de deelnemers aan de conferentie het voortouw: "Onze motivatie is stukken hoger." Enkele leerlingen volgen inmiddels een cursus. Over de uiteindelijke doelstellingen staat nog niets vast, maar Robin hoopt dat de leerlingenraad uiteindelijk opkomt voor de belangen van alle leerlingen. Samen met Regina, Suzanne en Antje stelt hij dat niet alleen de tastbare resultaten maar vooral de positieve onderlinge sfeer de conferentie tot een succes maakte. De 1.200 mbo-leerlingen van AOC-Friesland kennen alleen hun klasgenoten en hooguit enkele leerlingen van hun eigen afdeling. De relatie met leerlingen van andere afdelingen beperkt zich tot goedmoedige plagerijen. Leerlingen van de afdeling Veehouderij gaan door het leven als lompe boeren. Leerlingen Paardenhouderij heten, afgeleid van het populaire vaktijdschrift, penny's of krijgen het predikaat paardenmuts. Knuffelaars vinden we terug in de afdeling Dierverzorging. Leerlingen Voeding houden zich alleen maar bezig met het knutselen aan pizza's en kuikens. Dankzij de conferentie vielen deze afdelingsmuren weg. Binnen een half uur was het ijs volledig gebroken. Nu beschouwen vijftien leerlingen elkaar als vrienden, maar dat betekent nog niet dat alle leerlingen elkaar omarmen. Antje: "Nee, maar door onze initiatieven hopen we op een sneeuwbal-effect." Ook tonen ze zich onder de indruk van de gastsprekers. De sprekers maakten keuzes die hun leven veranderde. Zover gaan de leerlingen nog niet. Ze denken wel na over diverse

Antje, Robin, Regina en Suzanne: Normen en waarden beginnen bij jezelf

vraagstukken. Suzanne: “Je maak dagelijks keuzes. Deze conferentie leverde in ieder geval op dat ik dit bewuster doe. Ik leerde tenminste zaken van diverse kanten te belichten.”

Begin bij jezelf

Projectleider Hein Baart liet de conferentie door leerlingen organiseren. In ruil daarvoor kregen ze studiepunten. Hij kijkt hier tevreden op terug, hij zag bevestigd dat leerlingen tot meer in

staat zijn dan menig docent denkt. Voor dergelijke activiteiten vindt hij een locatie buiten de schoolmuren de beste keuze. Een discussie over normen en waarden vraagt daarnaast openheid van de leerlingen. Die komt het best tot uiting in een geborgen atmosfeer buiten de schoolmuren. Baart: “Je probeert een groepsgevoel te creëren.” Dit lukte. Tot zijn eigen verbazing bleek het ijs binnen een half uur gebroken. Hij liet de leerlingen ’s nachts alleen. Dat lijkt gewaagd,

bij veel aoc-docenten staan de gevolgen van drankmisbruik en vandalisme bij meerdaagse excursies nog helder op het netvlies. De samenstelling van de groep voorkwam dit. Excessen treden volgens hem op bij eenzijdig samengestelde groepen en op plaatsen die uitnodigen tot drankmisbruik. Hier kletsten de leerlingen tot diep in de nacht, maar stonden ’s ochtends wel weer paraat. Baart: “Bij elke excursie sta je voor de beslissing in te grijpen of niet, nu heb ik →

Hein Baart: “Een discussie over normen en waarden vraagt openheid”

dat gevoel helemaal niet gehad. Ik vind dit hartverwarmend.”

Het Via-project beoogde duurzaam en maatschappelijk verantwoord ondernemen op de kaart te zetten. De resultaten van de conferentie hebben echter meer raakvlakken met het persoonlijk leven en de schoolsituatie van de leerlingen dan met het ondernemerschap. Baart ziet dit volledig anders: “Dat lijkt mis-

schien zo, maar normen en waarden in het persoonlijk leven van leerlingen vormen het uitgangspunt.” Hun persoonlijke keuzes ziet hij als de basis voor hun opstelling thuis, op school en bij hun werkgever. Hij vindt het belangrijk dat alle aoc’s de discussie over normen en waarden vorm geven zonder deze in eerste instantie ook zo te benoemen. Leerlingen haken af bij een te hoog abstrac-

tieniveau. Baart: “Laat de leerlingen hun mening geven over onderwerpen als bijvoorbeeld drankmisbruik en vandalisme, dan kom je vanzelf op dit punt terecht. Wanneer je als docent de kreten waarden en normen op het bord noteert, verwacht ik weinig respons. Bottom up is de beste aanpak.” □